

ÚSTAVNÍ SOUD ČR	
Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	3
- 3 -02- 2014	
3x	6
Kopie příloh: _____	
Čl.: viz číselný kód Vyřizuje: _____	

Ústavní soud
České republiky
Joštova 8
Brno

Věc:

Návrh Okresního soudu v Karviné, park Bedřicha Smetany 176/5, 733 01, Karviná-Fryštát,

za který na základě § 30 odst. 4 zákona o Ústavním soudu jedná předseda senátu Mgr. Jiří Ordelt,

na vydání nálezu, kterým by Ústavní soud podle ustanovení § 70 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb. přistoupil ke zrušení bodu 2. přechodného ustanovení obsaženého v článku LII části čtyřicáté čtvrté zákona č. 303/2013 Sb.

Účastníci řízení:

1. Okresní soud v Karviné, Karviná-Fryštát, park Bedřicha Smetany 176/5, (dále jen „navrhovatel“)
2. Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, Praha 1, Sněmovní 4,

t r o j m o

Nepředchází

Přílohy:

1. pravomocné usnesení Okresního soudu v Karviné č.j. 46 Nc 1689/2006-3
2. exekuční příkazy exekutora č.j. 074 EX 08280/06-024 a č.j. 074 EX 08280/06-025
3. návrhy povinného a jeho manželky ze dne 27.11.2013
4. vyjádření oprávněného k podaným návrhům ze dne 14.1.2014

LUSTRUM

provedené ke dni : - 3 -02- 2014

Zpracovala :

K1156214

I.

K návrhu oprávněné České pojišťovny, a.s. se sídlem v Praze 1, Spálená 75/16, IČ 45 27 29 56, přistoupil Okresní soud v Karviné dne 24.11.2006 k vydání usnesení č.j. 46 Nc 1689/2006-3, kterým byla na podkladě vykonatelného platebního rozkazu č.j. 33 Ro 1373/2005-12 vydaného zdejší soudem dne 21.9.2005 nařízena k uspokojení pohledávky ve výši 6.196,- Kč s příslušenstvím na majetek povinného exekuce, jejímž provedením byl pověřen navržený Mgr. David Koncz, soudní exekutor Exekutorského úřadu Cheb.

Usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci dne 22.2.2007, přičemž vedle povinného se jeho manželka aj. domáhá také zastavení nařízené exekuce vůči exekučnímu příkazu č. 2 č.j. 074 EX 08280/06-025, kterým pověřený soudní exekutor dne 25.9.2013 rozhodl o provádění nařízené exekuce příkázáním všech peněžitých pohledávek (a to splatných i v budoucnu), které má z titulu smlouvy o penzijním připojištění č. 0070126514 vůči dlužníku, kterým je ING Penzijní fond, a.s. se sídlem v Praze 5, Nádražní 25/344.

Tento svůj požadavek s odkazem na ustanovení § 46 odst. 1 exekučního řádu odůvodňuje tvrzením, že postup pověřeného soudního exekutora se jeví jako účelový, pokud

- a/ společné jmění manželů netvoří dle ustanovení § 143 OZ důchodové připojištění náležející do výlučného vlastnictví jen jednoho manžela, kdy není třeba souhlasu druhého manžela,
- b/ nabytí důchodového pojištění nezakládá nabytí podílu druhému manželi, a
- c/ důchodové připojištění není užíváno a udržováno dle ust. § 145 OZ, což taktéž přímo vylučuje, že jde o společné jmění manželů ve smyslu OZ a dalších právních úprav,

z čehož dovozuje, že penzijní pojištění nemůže být zatíženo exekucí manželů povinného.

Oprávněný prostřednictvím svého zástupce trvá na provedení exekuce způsobem, který soudní exekutor zvolil jako nejvhodnější s ohledem na zjištění o povinném a jeho majetku, pokud povinný dlužnou částku neuhradil dobrovolně.

Jelikož pověřený exekutor s přihlédnutím k negativně formulovanému stanovisku oprávněného nemohl podaným návrhům povinného a jeho manželky na zastavení exekuce vyhovět, postoupil je ve smyslu ustanovení § 55 odst. 2 exekučního řádu (ve znění platném a účinném do 31.12.2012) k rozhodnutí exekučnímu soudu.

II.

V průběhu řízení nabyt účinnosti:

- dne 1.11.2009 zákon č. 286/2009 Sb., kterým byl změněn zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), dle jehož bodu 1 přechodných ustanovení není-li dále stanoveno jinak, je namístež použit exekuční řád ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona i pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti

tohoto zákona; právní účinky úkonu, které v řízení nastaly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány,

- dne 1.1.2013 zákon č. 396/2012 Sb., jímž změněn zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), podle jehož přechodných ustanovení obsažených v článku IV bodu 1. bylo nutno řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (s výjimkou § 33e, 44b, 46, § 49 odst. 1 písm. h/, § 55c odst. 3, § 66 odst. 4 a § 69a) dokončit podle dosavadních právních předpisů, přičemž

- dne 1.1.2014 dále nabytí účinnosti zákon č. 303/2013 Sb., jehož částí čtyřicátou čtvrtou došlo:

1. v článku LI ke změně zákona č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 6/2002 Sb., zákona č. 279/2003 Sb., zákona č. 360/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 284/2004 Sb., zákona č. 499/2004 Sb., zákona č. 501/2004 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 70/2006 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 133/2006 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 347/2007 Sb., zákona č. 254/2008 Sb., zákona č. 259/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 301/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 183/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 286/2009 Sb., zákona č. 409/2010 Sb., zákona č. 188/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 89/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 45/2013 Sb. a zákona č. 170/2013 Sb. a současně také
2. k přijetí přechodných ustanovení obsažených v článku LII, podle jehož bodu 2. se má exekuční příkaz vydaný po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. v řízeních zahájených před nabytím účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. řídit zákonem č. 120/2001 Sb., ve znění účinném po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb.,

přičemž exekuční soud v rámci rozhodování o takto podaném návrhu dospěl k závěru, že přechodné ustanovení obsažené v bodě 2. přechodného ustanovení obsaženého v článku LII části čtyřicáté čtvrté zákona č. 303/2013 Sb. zakládá nepřípustnou retroaktivitu.

III.

Zrušení staré a přijetí nové právní úpravy je nutně spjato se zásahem do principů rovnosti a ochrany důvěry občana v právo. Dochází k tomu v důsledku ochrany jiného veřejného zájmu či základního práva a svobody, přičemž plénum Ústavního soudu již ve svých rozhodnutích sp. zn. Pl. ÚS 21/96 a Pl. ÚS 33/01 zdůraznilo, že rozhodnutí zákonodárce o způsobu řešení časového střetu staré a nové právní úpravy by z ústavního hlediska nemělo být věcí nahodilou nebo dokonce věcí libovůle. Je věcí zvažování v kolizi stojících ústavněprávních principů, nicméně v případě absence explicitních intertemporálních ustanovení, tj. za situace, kdy zákonodárce mlčí jak k otázce, zda je nárok podle předchozí úpravy zachován, tak k aplikovatelnosti nové úpravy, je dle Ústavního soudu (viz např. sp. zn. II. ÚS 444/03, II. ÚS 37/04, I. ÚS 287/04, I. ÚS 344/04, IV. ÚS 178/04 a další) třeba přijmout takový výklad, který šetří smysl a podstatu základního práva, v daném případě práva na legitimní očekávání, neboť opačný aplikační či interpretační postup by ve svých důsledcích znamenal porušení čl. 4 odst. 4 Listiny, resp. by ve svém důsledku byl výkladem retroaktivním.

IV.

Okresní soud v Karviné totiž po nabytí účinnosti zákona č. 296/2012 Sb. v průběhu roku 2013 v rámci rozhodování o obdobných návrzích dospěl k závěru, že v řízeních zahájených do 31.12.2012 je nutno exekuce prováděné na základě exekučních příkazů postihujících výlučný majetek manželů povinných ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 litery h/ o.s.ř. hodnotit jako nepřipustnou (a tedy je z tohoto zákonného důvodu zastavovat nejen k návrhu účastníka řízení, nýbrž i bez takového návrhu), pokud:

- z ustanovení § 36 odst. 1 exekučního řádu (a obdobně rovněž z § 255 odst. 1 o.s.ř.) vyplývá, že jsou účastníky exekučního řízení oprávněny a povinný. Jsou-li však exekučním příkazem či nařízeným výkonem rozhodnutí postiženy majetkové hodnoty nebo práva patřící do společného jmění manželů, je účastníkem řízení, pokud jde o tyto majetkové hodnoty, i manžel povinného (viz odstavce druhé týchž zákonných ustanovení),

- přičemž novelou provedenou zákonem č. 396/2012 Sb. byl do § 255 o.s.ř. vložen odstavec třetí, který zní:

„(3) Manžel povinného je účastníkem řízení také tehdy, jsou-li k vydobytí závazku, který patří do společného jmění manželů, nařízeným výkonem rozhodnutí postiženy majetkové hodnoty manžela povinného (§ 262a odst. 3).“

Podle ustanovení § 42 odst. 1 exekučního řádu ve znění platném do 31.12.2012 (a obdobně opět také dle § 262a odst. 1 o.s.ř.) bylo možné exekuci či výkon rozhodnutí na majetek patřící do společného jmění manželů vést (v případě výkonu rozhodnutí nařídit) také tehdy, jde-li o vymáhání závazku, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů s tím, že za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela se pro tyto účely považuje také majetek, který netvoří součást společného jmění manželů jen proto, že byl smlouvou zúžen zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů nebo že byl smlouvou vyhrazen vznik společného jmění ke dni zániku manželství.

Podle odstavců druhých se pak jak v exekučním, tak i ve vykonávacím řízení, také nepřihlíželo ke smlouvě, kterou byl zúžen zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů o majetek, který patřil do společného jmění v době vzniku vymáhané pohledávky, a totéž platilo, byl-li zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů smlouvou rozšířen o majetek povinného, který nepatřil do společného jmění v době vzniku vymáhané pohledávky. Současně ode dne 1.1.2013 došlo rovněž do § 262a o.s.ř. ke včlenění třetího odstavce, který do 31.12.2012 zněl:

„Výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy nebo jiného příjmu manžela povinného, přikázáním pohledávky manžela povinného z účtu u peněžního ústavu, přikázáním jiné peněžité pohledávky manžela povinného nebo postižením jiných majetkových práv manžela povinného lze nařídit tehdy, jde-li o vydobytí závazku, který patří do společného jmění manželů. Ustanovení hlavy druhé a třetí se použije přiměřeně.“

Okresní soud při svém rozhodování poukazyval, že rovněž ve vztahu ke změnám občanského soudního řádu obsahoval zákon č. 396/2012 Sb. v článku II. přechodné ustanovení, podle jehož bodu 1. se řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle dosavadních právních předpisů, a že táž právní norma novelizující ode dne 1.1.2013 rovněž ve vztahu ke změnám exekučního řádu zakotvila ve svém článku IV bodu 1.

nutnost (s výjimkami v něm stanovenými) dokončení řízení zahájených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona podle dosavadních právních předpisů.

Pověřený exekutor tedy přistoupil k vydání exekučního příkazu č.j. č.j. 074 EX 08280/06-025 po nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. dne 25.9.2013 za stavu, kdy procesní předpisy (občanský soudní řád v ustanovení § 262a a exekuční řád v § 42) vymezovaly možnost postihu majetku SJM v případě exekvování závazků vzniklých, byť pouze jednomu z manželů, za trvání manželství, přičemž teprve úprava účinná od 1.1.2013 umožnila postih i vylučného majetku manžela povinného, jsou-li vymáhány závazky spadající do SJM.

Okresní soud v Karviné v odůvodnění svých rozhodnutích připouštěl, že v exekučním řízení návrh oprávněného sice neurčuje způsob, kterým by měla být jím navrhaná exekuce prováděna, neboť o tom teprve v průběhu řízení rozhoduje soudní exekutor svými exekučními příkazy, avšak současně také dovozoval, že z této skutečnosti nelze v žádném případě dovozovat možnost užití novelizovaných ustanovení v dosud neukončených řízeních, pokud vydáním exekučního příkazu nemůže dojít k zahájení jakéhokoli dalšího řízení, nýbrž že vydáním exekučního příkazu je již pověřeným exekutorem toliko rozhodováno o provedení nařízené exekuce (kterou ostatně bylo možno v důsledku ustanovení § 58 odst. 2 exekučního řádu provádět všemi způsoby) konkrétním způsobem.

Z přechodných ustanovení k novele exekučního řádu obsažených v zákoně č. 396/2012 Sb. ale vyplynulo, že mají-li být – až na tam vyjmenované výjimky – řízení zahájená do konce roku 2012 dokončena podle dosavadních právních předpisů, přičemž aplikoval-li pověřený soudní exekutor v jím vydaném exekučním příkaze za použití § 52 odst. 1 exekučního řádu novelizovaná ustanovení občanského soudního řádu, která ale rovněž na řízení zahájená před 31.12.2012 nemohla dopadat, pokud i tato řízení musela být dokončena podle dosavadních předpisů (viz přechodná ustanovení obsažená v článku II. bodu 1 zákona č. 396/2012 Sb.).

Kromě toho Okresní soud v Karviné v odůvodnění svých rozhodnutí poukazyval na to, že zákonodárce v případě přechodných ustanovení obsažených v zákonu č. 396/2012 Sb. zvolil (např. oproti tzn. přechodným ustanovením tzn. střední novely zakotvující – až na výjimky – výslovně bezprostřední účinnost, či oproti tzn. malé novele exekučního řádu, která žádná přechodná ustanovení neobsahovala) zcela odlišnou konstrukci, pokud přechodná ustanovení obsažená v článku IV. zákona č. 396/2012 Sb. v žádném případě nehovořila o tom, že by dosavadní řízení (čímž tedy bylo nepochybně míněno exekuční řízení a nikoli snad exekuce) měla být dokončena podle dosavadního „právního předpisu“, ale naopak výslovně stanovila, že řízení zahájená do 31.12.2012 mají být dokončena podle dosavadních „právních předpisů“, kterými je ale zapotřebí rozumět všechny právní normy, tedy včetně „dosavadního“ (a nikoli tedy dle v té době aktuálního znění) občanského soudního řádu. Rovněž s poukazem také na rozhodnutí vydaná Ústavním soudem, který ve své judikatuře opakovaně a trvale připomíná spjatost principu předvídatelnosti důsledků právního předpisu s principy právního státu (viz např. Pl. ÚS 8/06), a rovněž v dalších svých nálezech dovodil, že nemá-li aplikační či interpretační postup znamenat porušení článku 4 odst. 4 Listiny, musí v případě absence přechodných ustanovení procesní postup odpovídat principu legitimního očekávání účastníka (viz např. nálezy III. ÚS 3304/09 ze dne 22.4.2010 či III. ÚS 1274/09 ze dne 20.5.2010), Okresní soud v Karviné dovozoval, že je zapotřebí v neukončených věcech aplikovat dosavadní právní úpravu, a to tím spíše, je-li v přechodných ustanoveních zákona č. 396/2012 Sb. zákaz retroaktivity stanoven výslovně.

Na podporu správnosti tohoto svého právního názoru bylo rovněž poukazováno na skutečnost, že s přihlédnutím k taxativnímu výčtu obsaženému v článku IV. přechodných ustanovení nemohlo být v řízeních zahájených do 31.12.2012 aplikováno ani ustanovení § 34 odst. 5 exekučního řádu, tedy že pověřený soudní exekutor ve stávajícím řízení nemohl, a to ani v případě vymáhání závazku, který patřil do společného jmění manželů, vyžadovat za účelem zjišťování údajů o majetku manžela povinného součinnost třetích osob. Pokud totiž bylo možné dovodit nemožnost použití nových způsobů při provádění do nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. neukončených exekučních řízení, vedl by opačný výklad k poněkud absurdnímu závěru, dle kterého by sice bylo možné tyto nové způsoby exekuce použít, avšak exekutor by vůbec neměl možnost takový majetek manželů povinných zjišťovat.

Současně je namístě a pro úplnost uvést, že ke stejným právním závěrům jako exekuční soud dospěl také Krajský soud v Ostravě, který navíc např. již ve svém rozhodnutí č.j. 9 Co 431/2013-137 ze dne 30.5.2013 vyjádřil také přesvědčení, že Okresním soudem v Karviné vyjádřený právní názor je v soudní praxi většinový, přičemž zcela shodně pak bylo rozhodováno Krajským soudem v Ostravě rovněž v následném období (viz např. usnesení č.j. 10 Co 371/2013-79 a č.j. 66 Co 541/2013-37 vydaná shodně dne 30.10.2013).

V.

Již v úvodu však bylo uvedeno, že dne 1.1.2014 nabyl účinnosti zákon č. 303/2013 Sb., jímž došlo, a to „v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva“, mj. také ke změně zákona č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) v pozdějším znění, a který v bodě 2. přechodných ustanovení obsažených v článku LII. stanovil, že exekuční příkaz vydaný po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. v řízeních zahájených před nabytím účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. se má řídit zákonem č. 120/2001 Sb., ve znění účinném po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb., a to přesto, že dle důvodové zprávy k tomuto zákonu „je důvodem přijetí navrhované úpravy potřeba reagovat na základní předpisy rekodifikace civilního práva a dovršit tak celý rekodifikační proces“.

Z čl. 1 odst. 1 Ústavy vyplývá, že Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana, a proto by jedním z jeho základních pilířů měla být právní jistota. Ústavní soud však již v minulosti ve svých nálezech dovodil, že právě pod tímto zorným úhlem musí být posuzován i obsah normativních právních aktů (včetně prováděcích předpisů) a působení právních předpisů do doby minulé, resp. jejich vliv na minulé právní skutečnosti, protože jejich nejasné a neurčité konstrukce ve svých důsledcích mohou vést též k porušení chráněného práva na spravedlivý proces (viz článek 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a případná nepřijatelná retroaktivita je též v rozporu s postuláty demokratického právního státu.

Podle názoru navrhovatele přechodné ustanovení obsažené v bodě 2. článku LII. princip právní jistoty povinných a jejich manželů v exekučních řízeních zahájených před datem 31.12.2012 porušuje, je-li jím, a to teprve po roce účinnosti zákona č. 396/2012 Sb., dodatečně stanoveno, že exekuční příkaz vydaný na základě novelty exekučního řádu provedené tímto zákonem se má i v těch řízeních, které byly zahájeny před nabytím jeho účinnosti, řídit exekučním řádem ve znění účinném po dni nabytí účinnosti zákona č.

396/2012 Sb. Tato dodatečná konstrukce by totiž zcela nepochybně mohla otřást důvěrou v právní řád, a to zejména v případech, v nichž by pověřený exekutor po nabytí účinnosti zákona č. 303/2013 Sb. v jedné a téže věci opětovně rozhodl obsahově naprosto stejným exekučním příkazem o provádění exekuce způsobem, který již ale byl exekučním soudem v průběhu roku 2013 shledán nepřipustným.

Z uvedeného navrhovatel dovozuje, že přechodné ustanovení obsažené v bodě 2. článku LII. zákona č. 303/2013 Sb. má zpětnou účinnost, a jako takové je v rozporu s principy demokratického právního státu, ještě přesněji se zásadou ochrany důvěry občana v právo a se zásadou zákazu pravé retroaktivity, tedy s výše uváděným článkem 1 Ústavy České republiky, pokud toto ustanovení mění právní následky, které podle práva nastaly přede dnem účinnosti napadených ustanovení, navíc za stavu, kdy jím zákonodárce ve své podstatě doplňuje přechodná ustanovení obsažená již v zákoně č. 396/2012 Sb. Lze proto uzavřít, že zamýšlel-li zákonodárce skutečně tuto otázku intertemporálními ustanoveními řešit, mohl a měl tak učinit již v roce 2012, tedy době, kdy zákon č. 396/2012 Sb. přijímal, přičemž nelze přehlížet, že od přijetí tohoto zákona již byl zákon č. 120/2001 Sb. novelizován také zákonem č. 45/2013 Sb., přičemž teprve po roce účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. je tak zpětně zasahováno do přechodných ustanovení této novely exekučního řádu.

VI.

Kromě toho nelze podle názoru navrhovatele ani přehlížet, že přechodné ustanovení obsažené v bodě 2. článku LII. bylo přijato Parlamentem České republiky v právní normě, důvodem jejíhož přijetí měla být potřeba reagovat na základní předpisy rekodifikace civilního práva, pokud byl ve Sbírce zákonů dne 22. března 2012 uveřejněn zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, které tvořily první fázi rekodifikace soukromého práva hmotného v České republice.

Z důvodové zprávy ze dne 27.2.2013 podepsané tehdejšími předsedou vlády RNDr. Petrem Nečasem a ministrem spravedlnosti JUDr. Pavlem Blažkem, Ph.D., (a to konkrétně části D. obsahující odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy) totiž vyplývá, že důvodem přijetí navrhované úpravy je potřeba reagovat na základní předpisy rekodifikace civilního práva a dovést tak celý rekodifikační proces s tím, že jednou z oblastí přijímaných změn jsou rovněž změny v právních předpisech upravujících postavení profesních komor, tedy vedle zákonů č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářského řádu), ve znění pozdějších předpisů, č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů a č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích) rovněž změna zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) ve znění pozdějších předpisů.

Ve vztahu k navrhovaným změnám zákona č. 120/2001 Sb. však z důvodové zprávy (viz obsah její části nazvané „K části čtyřicáté druhé - změna exekučního řádu“) vyplývá, že navržené přechodné ustanovení reaguje pouze na změnu pojištění soudního exekutora za škodu, které je povinen uzavřít podle platné právní úpravy, na pojištění odpovědnosti za újmu s tím, že ke změně pojištění by mělo dojít do 1 roku ode dne nabytí účinnosti předkládaného návrhu.

Z uvedeného je proto patrné, že důvodová zpráva nikterak nepředpokládala přijetí dalšího přechodného ustanovení, na základě kterého je dodatečně zákonem upravováno, že exekuční příkazy vydané na základě novely exekučního řádu provedené již zákonem č. 396/2012 Sb. se mají i v těch řízeních, které byly zahájeny před nabytím jeho účinnosti, řídit exekučním řádem ve znění účinném po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb.

Navrhovatel z těchto zjištění dovozuje, že bod 2. článku LII. se do zákona č. 303/2013 Sb. měnicího některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva mohl, resp. musel dostat jedině na základě podaného pozměňovacího návrhu. Návrh zákona byl totiž zaslán poslancům dne 5.3.2013, přičemž jeho první čtení proběhlo dne 19.3.2013 na 52 schůzi Parlamentu, na které byl přikázán k projednání výborům. Písemný pozměňovací návrh (který by měl být součástí zápisu ze schůze výboru – viz § 43 odst. 1 zákona č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny v platném znění), byl zapracován do usnesení přijatého ústavně právním výborem, a návrh zákona prošel obecnou rozpravou na 54. schůzi konané dne 12.6.2013. Závěrečné třetí čtení proběhlo na 57. schůzi konané dne 8.8.2013, kdy byl návrh zákona schválen.

Možnost podání pozměňovacího návrhu nevyplývá z Ústavy, ale toliko z Jednacího řádu Poslanecké sněmovny, který v ustanovení § 63 zákona č. 90/1995 Sb. v platném znění umožňuje poslanci podávat (avšak pouze k projednávané věci) mj. rovněž návrhy, jimiž se vypouštějí, rozšiřují nebo mění některé části původního návrhu, přičemž Ústavní soud v Nálezu Pl. 77/06 ze dne 15.2.2007 dovodil, že pozměňovací návrh by měl skutečně toliko pozměňovat předkládanou právní úpravu, tedy že by ji ani neměl zásadně měnit ani rozšiřovat, a tím méně by se měl pohybovat mimo předmět zákonodárné iniciativy, resp. návrhu zákona. Z toho ale také vyplývá, že pozměňovací návrh se musí týkat téhož předmětu, přičemž není-li tento požadavek dodržen, může se v důsledku toho, že státní moc je uplatňována způsobem, který jí zákon (a tím spíše Ústava) neumožňuje, jednat nejen o rozpor se zásadou respektování demokratických principů v legislativním procesu, ale především o rozpor se zásadou předvídatelnosti, srozumitelnosti a vnitřní bezrozpornosti zákona, které bezesporu patří mezi základní předpoklady právního státu.

Porovnáním obsahu a účelu původního vládního návrhu zákona podávaného v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva a jeho zněním po přijetí pozměňovacího návrhu ale navrhovatel dochází k závěru, že obsahy i účely obou zkoumaných předmětů se v tomto směru zásadně liší, a proto je namístě konstatovat, že ve věci bodu 2. článku LII. zákona č. 303/2013 Sb. musel podaný pozměňovací návrh z omezeného prostoru vyhrazeného pozměňovacím návrhům zjevně vybočit.

Pokud ale k přijetí bodu 2. článku LII. zákona č. 303/2013 Sb. došlo nikoli z důvodu potřeby „reagovat na základní předpisy rekodifikace civilního práva a dovršit tak celý rekodifikační proces“, ale s přihlédnutím ke změnám provedeným v dřívější době již zákonem č. 396/2012 Sb. ze dne 19. září 2012, je nasnadě, že takto podaný pozměňovací návrh (pro který se v českém prostředí vžilo označení „přílepek“) musel zcela nepochybně předmět vymezený návrhem zákona překročit, a to tím spíše, pokud skutečný úmysl zákonodárce, který vedl k přijetí napadané úpravy, nejenže z důvodové zprávy vůbec nevyplývá, ale není možné jej zjistit ani vzhledem k již shora uvedenému účelu přijetí celého zákona.

Parlamentu ČR náleží dle Ústavy České republiky zákonodárná moc, přičemž zákon je normativní právní akt, který zavazuje blíže neurčený okruh subjektů a upravuje situace, které nastanou v budoucnosti. V případě napadených ustanovení se však jedná o situace, které

nastaly v minulosti, a o konkrétní subjekty. Proto má návrhovač za to, že napadené ustanovení zákona je v rozporu s principem dělby moci, tedy v rozporu s jedním ze základních pravidel demokratického právního státu, jakým je Česká republika definována v čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 1 a 3 Ústavy, kde je stanoveno, že lid vykonává veškerou státní moc, která slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon, prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.

V této souvislosti je totiž namístě opět zdůraznit a uvést, že podle zjištěných poznatků v běžné soudní praxi k žádným výkladovým problémům přechodného ustanovení obsaženého v článku IV bodu 1. zákona č. 396/2012 Sb. nedocházelo, a proto "selektivní a z časového hlediska dodatečně přijaté novelizační přechodné ustanovení", kterým napadaná úprava fakticky je, představuje z hlediska právní teorie exces. Bude to totiž zřejmě právě napadaná úprava bodu 2. článku LII. zákona č. 303/2013 Sb., která při jejím komplexním posouzení patrně vyvolá zjevné aplikační potíže, a to zejména při vědomí nedůvodně předpokládaného odlišného právního režimu v období od 1.1.2013 do 31.12.2013 na straně jedné, a po 1.1.2014 nadále na straně druhé, což by vedlo ke zvýhodnění (a tedy nerovnosti) jedné skupiny uživatelů oproti jiným.

Z článku 2 odst. 3 Ústavy České republiky a čl. 2 odst. 2 Listiny totiž vyplývá, že stát je omezen pravidly, která si stanovil, resp. z nich pro právní stát plyne, že zákonodárce je povinen dodržovat při přijímání zákonů určitá legislativní pravidla. Podle názoru návrhovače je ale nasnadě, zda Parlament České republiky svým postupem při přijetí napadaného bodu 2. článku LII. zákona č. 303/2013 Sb. a stanovením jeho retroaktivity nepřekročil své pravomoci (stanovené v hlavě druhé Ústavy České republiky), může-li jeho aplikace ve svých důsledcích (kromě již výše zmiňovaného porušení čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 1 a 3 Ústavy České republiky) vést kromě porušení chráněného práva povinných a jejich manželů na spravedlivý proces (viz článek 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) rovněž k porušení jejich vlastnických práv (tedy článek 11 Listiny). Má-li totiž ve smyslu Preambule Ústavy České republiky být účelem fungování státu a státní moci rovněž úcta k právům a svobodám jedince, pak Parlament napadeným ustanovením uplatnil svou moc způsobem, který zákon, resp. Ústava České republiky, nejen neukládá, ale ani neumožňuje, má-li při výkonu své legislativní činnosti být vázán především Ústavou České republiky a s ní konformně vykládanými jednacími řády, a za předpokladu, že ji lze shledat za souladnou s vyššími hodnotami tvorby práva, rovněž ustálenou praxí parlamentní komory a jejich orgánů.

VII.

S přihlédnutím ke všem těmto skutečnostem je proto exekutivním soudem návrhováno, aby plénum Ústavního soudu v souladu s ustanovením článku 87 odst. 1 písm. litery a/ Ústavy České republiky a § 11 odst. 2 litery a/ zákona č. 182/1993 Sb. v platném znění přistoupilo k vydání následujícího

Nálezu:

Bod 2. přechodného ustanovení obsažený v článku LII části čtyřicáté čtvrté zákona č. 303/2013 Sb. se dnem vyhlášení ve Sbírce zákonů z r u š u j e .

V Karviné dne 30.1.2014

**Mgr. Jiří Ordelt
předseda senátu
Okresního soudu v Karviné**

